

LÆRINGSBLOGGEN

– eleven som fagperson på nett

Blogg er både et sosialt medie og en sammensatt tekst. Kombinasjonen gjør den til en utmerket sjanger å ta i bruk i skolen. Brukt som middel for tilegnelse av fagkunnskap, skaper den et rom der elevenes presentasjon av fagstoff blir møtt med diskusjon og dialog. Arbeidet med blogg øver elevene opp i å tenke på hvordan tekstene deres blir lest av andre, og gjennom å skrive kommentarer til andre, får de ikke minst et mer bevisst forhold til hvordan de kan bruke sosiale medier i fritiden.

– Femavsnittsteksten legger dere ut på bloggene deres, denne gangen også med et illustrerende bilde. I neste uke skal dere få kommentere blogginnlegg som elever ved Kongsberg videregående skole har skrevet, og de kommer til å sende kommentarer til dere.

Halvveis inn i skoleåret gir jeg elevene denne oppgaven. Selv om elevene ikke har publisert mer enn tre-fire blogginnlegg hver, er de familiære med bloggen som publiseringsplattform. De har fått opplæring i å bruke bloggverktøy, og er nå i ferd med å etablere en egen fagblogg. Der skal de få øve seg i å ha en faglig nettidetitet som kan utfylle og nyansere nettbruken elevene har på Facebook i fritiden. På bloggen skal de vise faglig utvikling og refleksjon, og de må gjerne skrive på eget initiativ dersom innholdet er faglig relevant.

Det viktigste kjennetegnet ved en læringsblogg er nettopp at den blir brukt med fag og læring som rammer. Det er særlig to egenskaper ved bloggverktøyet som gjør læringen annerledes enn tradisjonelle læringsmåter. Først: Elevene legger stoffet sitt åpent ut på nett, noe som gir arbeidet deres et potensielt publikum. Og for det andre er det veldig enkelt å skrive kommentarer til hverandre på en blogg. Elevene kan gå i dialog med hverandre og andre, og lære av å forholde seg aktivt til andres tekster. Disse to tekniske egenskapene gjør bloggen til et hensiktsmessig verktøy å bruke for læreren som vil gi elevene sine erfaring med å lære, oppføre seg, delta og dele på nett.

“ En viktig side ved introduksjon av blogg i skolen er hensyn til personvernet

Personvern

Det er viktig helt fra starten av å gjøre elevene oppmerksomme på at et innlegg på en blogg blir publisert offentlig. I denne sammenhengen er det viktig å være klar over at skolen ikke kan pålegge elever å føre en offentlig blogg i fagopplæring (Se: <http://www.personvernaskolen.no/node/329>). Enkelte elever ønsker overhode ikke å publisere noe av arbeide sitt på nett, og her må læreren åpne opp for alternativer. Ved vår skole har én av elevene mine valgt å begrense tilgangen til sin blogg slik at bare medelever har anledning til å lese den. En annen mulighet er å la elever levere tilsvarende arbeid på skolens LMS. En viktig side ved introduksjon av blogg i skolen er altså hensyn til personvernet.

Blogging gjør det dessuten aktuelt å ta opp temaer som har med personvern å gjøre. Jeg spør gjerne: "Hvilke faglige digitale spor ønsker du å legge ut på nett?" Og: "Er det greit å publisere bilder av medelever?" Hovedregelen er dessuten at de bare bruker fornavn i bloggen og ellers holder tilbake andre personopplysninger. Enkelte elever velger likevel å publisere med fullt navn. De fleste elevene syns blogging er spennende fordi de ikke jobber med det i mange fag. Jeg legger også merke til at de blir motivert til å øke det faglige trykket når de vet at andre skal lese og kommentere blogginnlegg de skriver.

Formidling

For læreren som introduserer blogg i en klasse, er det også naturlig å gi opplæring i formidling. "Hva ønsker du å formidle? Hvem tenker du deg er målgruppen din? Vil en leser forstå det du skriver og publiserer? Ønsker du spesifikke reaksjoner eller tilbakemeldinger på det du skriver? Kanskje det er lurt å se over en ekstra gang?" Det er ofte nødvendig å minne elevene om at de bør forklare bakgrunnen for et innlegg. Et blogginnlegg er en selvstendig tekst som skal kunne leses uten forkunnskaper om situasjonen teksten oppstod i. Ofte hjelper det om elevene forteller litt om hvilken oppgave de har fått og hvordan de har valgt å løse den.

En blogg kan inneholde skrift, bilder, levende bilder, presentasjoner og andre elementer hentet inn fra andre steder på nett. Verktøyet er dermed godt egnet til publisering av sammensatte tekster, og elevene får øvd seg i å tenke formidling og integrering av flere kommunikasjonsmåter. Lydfiler, filmer fra Youtube og Vimeo og presentasjoner fra Slideshare kan enkelt integreres og legges ut i et blogginnlegg. Det finnes også en rekke andre verktøy på nett som er motiverende for elever å bruke til oppgaveløsninger, og de har ofte lavt brukergrensesnitt.

Elevene mine har blitt kjent med gratisressurser som Glogster, Voki og GoAnimate, som alle kan komme til nytte i formidling av fagstoff i en blogg. En [Glogster](#) er en digital veggplakat, som elevene kan fylle med innhold og i stor grad endre utseende på. [Voki](#) er et snakkende hode. Det kan mime lyd du har tatt opp, og det kan uttale skrevet tekst på blant annet engelsk, tysk, fransk og spansk. Med [GoAnimate](#) er det enkelt å lage en animasjon av en dialog. Det finnes et stort antall tilsvarende tjenester som enkelt kan taes inn i fagopplæring og publisering på nett.

Eksamensrelevant fokus på opphavsrett:

Kilder og referanser

Å publisere et faglig blogginnlegg betyr automatisk øvelse i kildehåndtering. Når elever publiserer tekster de har forfattet på grunnlag av kilder, fortrinnsvis lærebøker og nettkilder, aktualiserer det i seg selv åndsverksloven og rutiner for kilde-referanse.

"Ville du likt om noen hadde klippet ut deler av din tekst eller 'lånt' et bilde av deg og publisert det som sitt eget?". Jeg prøver å få frem til elever at forfattere og fotografer har lagt arbeid i bøker og bilder, og at det ikke er likegyldig hvilke setninger og avsnitt elevene siterer fra og referer til. Det er også lurt å gjøre dem oppmerksomme på at de selv formidler kunnskapsstoff

En medieelev fra 2009/10 laget en Glogster om mediesituasjonen i Kongo og publiserte på fagbloggen.

“ Disse øvelsene gir elevene direkte utbytte med tanke på dagens eksamensform.

Dialogen om en sames oppfatning av hvordan mediene representerer han, blir realisert som animasjon i Goanimate og lagt ut i en elevblogg.

til andre. "Kanskje noen syns det du skriver om er kjempeinteressant og vil lese mer fra kildene du har brukt? Da er det veldig praktisk med referanser." Når andre elever – og ikke læreren – er hovedmottaker for tekstene deres, blir det mer naturlig for elevene å henvise leseren videre til kilden eleven har brukt i sin egen tekst.

Erfaringen min er at dette er en god innfallsvinkel til å bli kvitt uvanen med "klipp og lim", som mange elever har lagt seg til gjennom bruk av PC og Internett.

Disse øvelsene gir elevene direkte utbytte med tanke på dagens eksamensform. På eksamen kan elevene nå ta med seg alle læringsressurser, og de må normalt håndtere flere kilder. Ikke sjelden vil god kildebruk og kildehåndtering være avgjørende for den faglige kvaliteten i en besvarelse.

Faglig prosessorientert kommentar

Det er veldig kjekt å få kommentarer på egne blogginnlegg. Noen takker for tips eller syns det er interessant å lese det som står skrevet. Andre kanskje lurar på noe og spør om den som

Utdrag fra en elevrefleksjon i forbindelse med en kommentaroppgave:

"Han hadde gode forklaringar og god struktur over oppgåva si. Dette gjorde at ein fekk lyst til å lese vidare, og ein blir meir interessert.

Å skrive faglege kommentarar gjere at bloggaren ser på responsen som seriøs. Ein må ta hensyn til bloggaren, men også teksten han/ho har skreve. Ein skal vere både fagleg og personleg om teksten. Ein personleg kommentar skal innholde det ein sjølv meiner om testen. Dette kan hjelpe bloggaren med vidare arbeid. Han/ho innser kva ein må fokusere på i det vidare arbeidet.

Å kommentere på andre sine bloggar gjere at ein sjølv lærer om tema bloggaren skriver om. Sjølv om me har jobba med informasjonskløfter på skulen, hjelper det å lese andre sine kommentarar og synspunkt. Det er veldig lærerrikt!

Ved å lese, men også kommentere på innlegget, lærer du mykje om korleis du skal skrive ein tekst. Ein kan bli inspirert av bloggaren, og ein lærer korleis han/ho byggjer opp teksten."

har skrevet bloggen kan forklare mer. Jeg har gitt konkrete oppgaver til elever for at de skal få en smakebit både på det å gi og få kommentarer (les oppgaven [her](#)). NRKBeta har presentert et mantra som ikke er dumt å trekke frem: "Åpen, ydmyk, ærlig, direkte, personlig og lyttende (se [her](#))." Jeg mener det er viktig å få frem at elevene er gjest på andres blogger. Når man er på besøk, er man alltid mer høflig og oppmerksom enn man vanligvis er hjemme hos seg selv eller på et offentlig sted.

Et faglig fokus på kommentaren er en selvfølge. I et par år har medieelever ved Kongsberg vgs og Sogndal vgs hatt blogger og kommentert hverandres innlegg, med særlig vekt på eksamensrelevante tema og besvarelser. Både læreren der, Jan Arve Overland, og jeg har hatt gode erfaringer med samarbeidet. Elevene får styrket sin egen læring både faglig og metodisk.

Ved å kommentere arbeidene til andre elever, opparbeider elevene våre erfaringer som gir dem større forståelse for hvordan deres egne tekster blir oppfattet. Og dette bruker de selvsagt i sin egen skrivning senere. Flere sier også de får et nytt syn på fagstoffet gjennom å lese andre elevers blogger. Forskjellige lærere vektlegger ofte forskjellige sider ved stoffet, og undervisningen deres kommer indirekte til syne i elevbloggene. Slik får de en repetisjon av fagstoff på en litt annen måte.

Sjangerkunnskap

Fremdeles er det ikke vanlig å bruke blogg i skolen. Mange elever setter likhetstegn mellom blogging og rosabloggere. For en lærer som vil bruke blogg til opplæring er det avklarende å

tidlig trekke et skille mellom blogg som sjanger og blogg som teknologi. Teknologien er det vi bruker for å lage en blogg, mens måten vi skriver på, bestemmer om vi lager en blogg innen fagbloggsjangeren eller for eksempel en rosablogg eller en journalistblogg.

De to sjangrene rosablogg og journalistblogg er kanskje mest kjent for folk flest. Rosablogg kjenner de fleste av oss til gjennom omtale i mediene. Det er bloggene til unge jenter som skriver om mote med seg selv som utgangspunkt. Bloggene er private og personlige, og jentene publiserer motebilder av seg selv. Noen av dem har veldig mange daglige lesere og disse bloggene tiltrekker seg også markedsaktører som gjerne vil bruke bloggene som kanal for omtale av produktene sine. Slik kan jentene tjene penger på bloggingen sin. En av de mest kjente rosabloggerne, Voe, la ned bloggen sin i begynnelsen av 2011, og dette førte til mange interessante diskusjoner om blogging og internett. (Eksempler: <http://voe.blogg.no> eller <http://ulrikkelunds.blogg.no>).

Journalistbloggen er en profesjonell blogg, som gjerne er bestilt og knyttet opp mot en nettavis. Temaene er helst samfunnsaktuelle, og til forskjell fra tradisjonelle nyhetsartikler deltar journalisten i meningsutvekslinger med lesere som har kommentert blogginnlegget. (Se noen eksempler her: <http://www.journalisten.no/blogg>)

Fagbloggen er noe mange elever er veldig takknemlige for å få erfaring med, både fordi de lærer seg en nyttig teknologi, og fordi de tilegner seg ferdigheter som kan overføres til andre netsteknologier. Mange synes også det har vært en artig erfaring å publisere egne tekster og bilder, og de setter pris på å ha lært å gi andre kommentarer. Resten jobber med fagbloggen som med vanlig skolearbeid; det er noe som må gjøres, og det er noe nytt som skal læres. Bloggingen hjelper uansett alle sammen med å forberede seg til et digitalisert yrkesliv. Og da har jeg gjort en del av det som er jobben min.

Albertine Aaberge er medieviter fra Universitetet i Oslo og underviser i mediefag ved Sogndal videregående skole, i tillegg til å jobbe som Digital innovatør ved opplæringsavdelingen i fylket. Hun er medforfatter av læreboka Mediemøter (Gan Aschehoug, ny utg. 2009). Hennes egen blogg kan du besøke her: <http://www.aaberge.no/albertine/blogg>.